

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2020-02-28

Diarienummer:
UBN-2020-01449

Handläggare:
Sophie Boekhout, Sofia Venemalm

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap mellan TRIS (Tjejs rätt i samhället) och Uppsala kommun

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** godkänna överenskommelse om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med TRIS – Tjejs rätt i samhället för perioden 2020-01-01 till och med 2023-12-31,
2. **att** överenskommelsen fastställs under förutsättning att socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och kulturnämnden godkänner och fastställer överenskommelsen enligt bilagt förslag, samt
3. **att** finansiera överenskommelsen om partnerskap med 380 000 kr år 2020

Sammanfattning

Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och kulturnämnden har ingått i ett Idéburet Offentligt Partnerskap (fortsättningsvis IOP) med TRIS- Tjejs Rätt i Samhället (fortsättningsvis TRIS) under perioden 2017-01-01 till och med 2019-12-31. Utbildningsnämnden har under samma period deltagit genom att finansiera särskild simundervisning för flickor. Under 2019 har förvaltningarna påbörjat arbetet med att revidera den gamla överenskommelsen för ny period.

År 2015 uppdrog socialförvaltningen till TRIS att kartlägga förekomsten av våldsutsatthet med särskild fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer bland unga i Uppsala. Utifrån de resultat som kartläggningen visade föreslogs, SCN-2019-0086, att befintligt IOP med TRIS skulle förstärkas med 1 miljon kronor. Detta i syfte att stärka TRIS befintliga roll som förebyggande, stödjande och rådgivande instans gentemot socialtjänsten samt till att skapa utrymme för en öppen

ingång för råd- och stöd till barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, samt att inom partnerskapet erbjuda berörda yrkesgrupper kompetenslyft inom området.

För uppdraget har det funnits en gemensam arbetsgrupp från respektive förvaltning och TRIS. Bilagt förslag till överenskommelse för perioden 2020 - 2023, bilaga 1, är framtaget i gemensam beredning och process.

Socialnämnden finansierar verksamheten med 1 725 000 kr, arbetsmarknadsnämnden med 435 000 kr, utbildningsnämnden med 380 000 kr och kulturnämnden med 323 000 kr år 2020.

Ärendet

Bakgrund

Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och kulturnämnden har ingått i ett Idéburet Offentligt Partnerskap (fortsättningsvis IOP) med TRIS- Tjejers Rätt i Samhället (fortsättningsvis TRIS) under perioden 2017-01-01 till och med 2019-12-31. Utbildningsnämnden har under samma period deltagit genom att finansiera särskild simundervisning för flickor. Under 2019 har förvaltningarna påbörjat arbetet med att revidera den gamla överenskommelsen för ny period.

Utgångspunkten för samarbetet är Lokal överenskommelse mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018 – 2023 (LÖK) (KSN-2018-1229). Syftet med LÖK är att synliggöra och stärka ideella organisationers självständighet och oberoende samt att utveckla möjligheter för ideella organisationer att vara viktiga aktörer inom välfärdsutveckling samt att ge dessa en tydlig roll i kommunens samhällsplanering och demokratiska process. Ett IOP ger möjligheter för båda parter att uppfylla detta syfte och mål.

För ideella organisationer erbjuder IOP en långsiktighet som främjar kvalitet och utveckling. För Uppsala kommun är partnerskap en möjlighet att medverka till sociala innovationer och alternativa sätt att utföra tjänster och lösa samhällsproblem. En samverkan i ett IOP kan därigenom stimulera och utveckla metoder för att möta samhällsbehov som kommunen annars inte ensamt skulle möta.

Partnerskapet avses pågå under en längre tid och utvecklas med gemensam uppföljning, utvärdering och i gemensamma beslut. Uppsala kommun finansierar med ekonomiskt stöd, svarar för utvärdering och eventuell utbildning och handledning. TRIS svarar för ekonomisk delfinansiering, frivilligt arbete med volontärer, utbildning, kunskaper och kompetenser, nätverk, lokaler och annan utrustning.

Föredragning

I bilagt förslag till överenskommelse finns en behovsbeskrivning, beskrivning av värdegrund, målsättning, syfte samt de mervärden partnerskapet bidrar till. Målgrupper för överenskommelsen är stöd och insatser till barn, unga och kvinnor som lever med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Behoven och därmed behovsbeskrivningen ser annorlunda ut idag i förhållande till när tidigare partnerskap ingicks med anledning av de resultat som kartläggningen UNG-018 visat.¹ Den övergripande målsättningen med överenskommelsen är att genom samverkan mellan TRIS och Uppsala kommun ge möjligheter till en utökat och välfungerande stöd till berörda behovsgrupper, samt stöd till relevanta yrkesgrupper som möter målgruppen och som beskrivs i bilagd bilaga.

Överenskommelsen beskriver också TRIS organisation och verksamheter. Respektive parts åtaganden finns tydliggjorda samt hur arbetet med partnerskapet ska organiseras och följas upp.

Konsekvenser för barn/elever

Partnerskapet har positiva konsekvenser för de barn och elever som ingår i TRIS målgrupp som genom partnerskapet får fortsatt stöd genom TRIS aktiviteter i att öka sitt annars begränsade livsutrymme.

Ekonomiska konsekvenser

Nämndens ekonomiska ersättning regleras årligen i enlighet med Uppsala kommuns budgetbeslut. Ersättningens nivå ska för nästkommande kalenderår inte understiga stödet för innevarande kalenderår.

Konsekvenser för näringslivet

Ej aktuellt.

---

¹ I kartläggningen mäts kravet på oskuld med frågan: Förväntas du vänta med sex tills du gifter dig för din familj eller släkt? Kravet på oskuld är en markör som framhäver skillnader i de förväntningar som finns på ungdomar. Kartläggningen visar att det finns tydliga könsskillnader och skillnader när hänsyn tas till föräldrars födelseland i förväntningar som omfattar oskuldskrav. Det övergripande resultatet visar att var femte flicka (20%) och var tionde pojke (10%) förväntas vänta med sex tills de gifter sig. Långt större andel flickor (66%) än pojkar (35%) med utomnordiskt födda föräldrar förväntas vänta med sex tills de gifter sig. Ytterligare en central fråga för kartläggning är huruvida ungdomar som har ett oskuldskrav i större utsträckning också är oroliga över att inte få bestämma vem de ska gifta sig eller leva tillsammans med i framtiden. Resultatet visar ett tydligt samband mellan ett uttalat oskuldskrav och upplevd oro över att inte få bestämma sin framtida partner. Både flickor (41%) och pojkar (31%) i oskuldsnormsgruppen (det vill säga de ungdomar som har ett oskuldskrav) är i mycket större utsträckning oroliga över att inte få bestämma sin framtida partner. Signifikant lägre andel flickor (1%) och pojkar (4%) i kontrollgruppen (ungdomar som inte omfattas av ett oskuldskrav) uppger oro över att inte få bestämma sin framtida partner. Social och fysisk segregation mellan könen och tidig äktenskapsålder där unga kvinnor och unga män har begränsade möjligheter att fritt välja sin framtida partner är vanligt förekommande bland grupper som ställer sig bakom hedersrelaterade normer och begränsningar. Ungdomars möjligheter att fritt få välja sin framtida partner mäts i denna kartläggning med frågan: Vem bestämmer vem du ska gifta dig med eller leva tillsammans med i framtiden? I denna fråga går det en skarp skiljelinje mellan ungdomar med föräldrar födda i Norden och ungdomar som har föräldrar födda utanför Norden. Bland ungdomar med föräldrar födda utanför Norden uppger 39 procent av flickorna och 38 procent av pojkarna att deras val av framtida partner är villkorat. Detta är ett resultat som förenar flickor och pojkar med föräldrar födda utanför Norden. Den stora skiljelinjen mellan nämnda flickor och pojkar finns bland unga som svarat att det är familjen som bestämmer deras framtida partner. Lite mer än var femte flicka (22%) och fyra procent av pojkarna med utomnordiskt födda föräldrar svarar så. Siffrorna är alarmerande eftersom sannolikheten att tvingas till äktenskap ökar bland unga som inte har möjlighet att välja sin framtida partner själv. Ingen flicka med föräldrar födda i Norden eller en förälder född utanför Norden har svarat att familjen väljer deras framtida partner.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2020-02-28

Förslag till Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap mellan TRIS (Tjejjers rätt i samhället) och Uppsala kommun

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap mellan TRIS- Tjejers Rätt i Samhället och Uppsala kommun

- Stöd och insatser till barn, unga och kvinnor som lever
med ett begränsat livsutrymme och som utsätts/riskerar
att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck

GÄLLER PERIODEN 2020-2023

Innehåll

Parter.....	3
Överenskommelsens förutsättningar.....	3
Behovsbeskrivning.....	4
Hedersrelaterat våld och förtryck	4
Värdegrund för partnerskapet	6
FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.....	7
Barnkonventionen, FN:s deklaration om barns rättigheter	7
FN:s deklaration om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	7
Regeringens jämställdhetspolitiska mål.....	7
Agenda 2030.....	7
Överenskommelsens form	8
Målgrupper.....	8
Syfte och mål	8
Mervärden.....	9
Beskrivning av TRIS.....	9
Personal, organisation och ledning	10
TRIS verksamhetsområden och åtaganden inom överenskommelsen	10
Läxhjälp och träffpunkt	11
Öppen idrottsverksamhet	12
Öppen verksamhet för kvinnor	12
Genomförande	12
Utbildningsinsatser.....	16
Kvalitetssäkring och utveckling av TRIS verksamheter.....	17
Uppsala kommuns åtaganden och aktiviteter	17
Åtaganden	17
Styrgrupp	19
Utvecklingsgrupp.....	19
Finansiering och betalningsvillkor	19
Uppföljning	20
Period	20
Ändrade förutsättningar.....	20
Ändringar och tillägg	20
Underskrifter	21

Bilagor.....	22
Bilaga 1 - Budget.....	22
Bilaga 2 - Styrdokument	23
Bilaga 3 - TRIS- verksamhet	26
Bilaga 4 - Årshjulet.....	27

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap

- mellan Uppsala kommun och TRIS- Tjejers Rätt i Samhället

Parter

Offentlig sektor

Uppsala kommun, organisationsnummer 212000 - 3005, genom socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och kulturnämnden.

Idéburen sektor

TRIS- Tjejers Rätt i Samhället, organisationsnummer 817606 - 9055.

Överenskommelsens förutsättningar

Utgångspunkten för detta samarbete är den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018 - 2023, KSN-2018-1229, om samverkan mellan Uppsala kommun och civilsamhället. Syftet med överenskommelsen är att stärka ideella organisationers självständighet och oberoende och att utveckla möjligheter för dessa att vara viktiga aktörer inom välfärdsutveckling samt att ge dessa en tydlig roll i kommunens samhällsplanering och demokratiska process. Ett idéburet offentligt partnerskap (fortsättningsvis IOP) ger ökade möjligheter för båda parter att uppfylla syfte och mål.

Den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun (LÖK) innehåller ett antal principer för samverkan. Dessa principer knyter väl an till den nationella politiken för det civila samhället och fungerar som utgångspunkt för partnerskapet med TRIS- Tjejers Rätt i Samhället (fortsättningsvis TRIS).

Principerna i överenskommelsen är:

- Principen om dialog
- Principen om samhällsutveckling
- Principen om självständighet
- Principen om kvalitet
- Principen om mångfald och integration
- Principen om icke-diskriminering, tillgänglighet och delaktighet

Inom det civila samhället identifieras behov och initiativ tas till att skapa en positiv samhällsutveckling. I det civila samhället skapas utrymme för det engagemang och samarbete som är grunden i en fungerande demokrati. Utgångspunkten för samspelet och samverkan med civila samhället är att stöd och stimulans ska utgå från den ideella organisationens självständighet.

För ideella organisationer är IOP ett samarbete som främjar kvalitet, utveckling och kunskapsutbyte. Partnerskapet bygger på att TRIS och de av partnerskapet berörda nämnder är likvärdiga partner med en ömsesidig respekt för varandras utgångspunkter och särart. Uppsala kommuns och TRIS har en långvarig relation som kännetecknas av förtroende och tillit.

TRIS har bedrivit verksamhet i Uppsala sedan 2002 och i det dagliga arbetet verkar de för att erbjuda barn, unga och kvinnor möjligheten att leva ett självvalt liv fritt från hedersnormer, begränsningar, förtryck och våld i syfte att skapa goda förutsättningar för behovsgrupperna att växa upp och utvecklas i en trygg samhällsmiljö.

Det här partnerskapet ger förutsättningar för att arbeta med långsiktiga processer utifrån människors olika behov och förutsättningar, och är en möjlighet att utveckla samarbetet mellan berörda nämnder i Uppsala kommun och TRIS. För TRIS innebär partnerskapet en långsiktighet som främjar samverkan, kvalitet och utveckling med målgruppernas behov i fokus. Tanken är att erbjuda stöd med insatser och nätverk som ger stabilitet och positiv utveckling för berörda individer och för samhället i stort.

Partnerskapet avses pågå under en längre tid och utvecklas med gemensam uppföljning, utvärdering och i gemensamma beslut. Uppsala kommun finansierar med ekonomiskt stöd, svarar för utvärdering och eventuell utbildning. TRIS svarar för ekonomisk delfinansiering genom frivilligt arbete med volontärer, kunskaper, kompetenser, utbildning och nätverk.

Behovsbeskrivning

Nedan beskrivs de av partnerskapet berörda behovsområden. De behov som beskrivs i den här överenskommelsen är kopplade till de åtaganden och aktiviteter som TRIS och Uppsala kommun genomför inom ramen för IOP: et.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck begränsar individens frihet och förhindrar integration, utveckling och möjligheten till god hälsa. TRIS möter framförallt flickor och kvinnor, men även pojkar och unga män som lever i en hedersrelaterad värdegrund, begränsas i sitt livsutrymme och utsätts för förtryck och våld. Begränsningar kan ta uttryck genom att främst flickor som går i skolan inte får delta i all undervisning eller vara en del av skolans sociala aktiviteter. Målgruppen har även restriktioner när det gäller vänskapliga relationer samt förbud när det gäller kärleksrelationer innan äktenskap. Vidare hindras unga, främst flickor, från att delta i föreningslivet samt delta i aktiviteter efter skoltid. I kartläggningen UNG 018¹ så bekräftas den bilden, bland annat uppger 20% av alla flickorna i studien att de förväntas vänta med sex tills äktenskap (oskuldskravsgrupp), bland flickor med två föräldrar födda utanför Norden är siffran 66%. Bland flickorna i oskuldskravsgruppen uppger 28% att de inte får ha en kärleksrelation. Vidare uppger 40% av flickorna i oskuldskravsgruppen att de är oroliga över att inte få välja sina vänner. 65% av flickorna i oskuldskravsgrupp uppger också att det inte kommer att få välja framtida partner själv.

När det gäller pojkar i en hederskontext riskerar de att tvingas kontrollera sina systrar och andra kvinnliga släktingar samt utöva våld både i uppfostrings- och bestraffningssyfte. Pojkar förväntas också följa familjens och släktens vilja när det kommer till val av partner. I UNG 018 uppger 10% av samtliga pojkar att de förväntas vänta med sex tills äktenskapet (oskuldskravsgrupp), bland pojkar med två föräldrar födda utanför Norden är siffran 35%. Bland pojkar i oskuldskravsgruppen uppger 49% att de inte får välja framtida partner själva.

Utöver ovannämnda så kan pojkar och flickor utsättas för korrigeringsresor och/eller uppfostringsresor som innebär att den unge på olika sätt förmås att åka tillbaka till föräldrarnas ursprungsland där det sker en re-socialisation i enlighet med önskvärda normer och förväntningar.

---

¹ TRIS – tjejers rätt i samhället fick i uppdrag från Socialförvaltningen i Uppsala kommun och Länsstyrelsen i Uppsala län att kartlägga förekomsten av våldsutsatthet med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer bland unga i Uppsala. Kartläggningen var en totalundersökning av samtliga elever som under våren 2018 gick i årskurs nio i kommunala skolor i Uppsala tätort. Urvalet av skolor är således geografiskt. Totalt har 1063 ungdomar svarat på enkäten. Detta har resulterat i rapporten UNG 018.

TRIS erfarenheter är att hedersrelaterat våld och förtryck även ökar i de lägre åldrarna både vad gäller flickor och pojkar.

När det gäller vuxna kvinnor hindras de bland annat från att lönearbeta på grund av hedersrelaterade normer/värderingar samt har strikta krav på att sköta hem- och omsorgsarbete. Majoriteten av de vuxna kvinnor TRIS möter har utsatts för tvångsäktenskap och levt i äktenskap där våld, förtryck och begräsningar har hört till vardagen.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning betraktas som en särskilt sårbar grupp. Gruppen saknar vanligtvis förmågan att söka hjälp och insynen är mycket begränsad då assistenter och gode män oftast är de förväntade omsorgspersonerna som också utövar förtryck och/eller våld. Vidare är målgruppen särskilt utsatt när det gäller tvångsäktenskap eftersom den enskilda saknar kognitiv förmåga att förstå innebörden av ett äktenskap. Det finns ett behov av att utveckla kunskaperna om målgruppen och dess utsatthet bland yrkesverksamma inom socialtjänst, LSS-verksamhet, skola, daglig verksamhet och fritidsverksamhet.

De vanligaste områdena som våldsutsatta söker TRIS stöd i är; begräsningar i vardagen, psykiskt och fysiskt våld, rädsla för tvångsäktenskap och könsstympning, rädsla för att bli upptäckt med en partner, önskningar om att inte behöva bära slöja samt om att få lämna ett destruktivt sammanhang genom exempelvis hjälp i kontakt med socialtjänst, hjälp att komma till ett skyddat boende eller stöd i att få ett eget boende. Det hedersrelaterade våldet innehåller ofta kontroll via latent och/eller uttalade hot om våld, hot om ytterligare minskat handlingsutrymme och isolering, våld, korrigeringsresor samt tvångsgifte. Majoriteten av de individer som TRIS möter har levt och socialiserat in i hedersrelaterat våld och förtryck från födseln vilket ger stora konsekvenser som psykisk och fysisk ohälsa, posttraumatiskt stressyndrom och andra former av självskadebeteenden.

TRIS ser en ökning av antal besökande i organisationens samtliga verksamheter vilket kan ha flera orsaker. Dels har frågan om hedersrelaterat våld och förtryck aktualiserats både på nationell- så väl som lokalpolitisk nivå och dels genom riktade kompetenssatsningar mot berörda yrkesgrupper så som lärare, handläggare inom socialtjänst, fritids- och fritidsgårdspersonal, med flera. Ny lagstiftning har kommit på plats exempelvis förbud mot att erkänna utländska barnäktenskap och fler lagar är på ingång till exempel utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att giftas bort eller könsstympas, hedersbrott som en egen brottsrubricering med flera. En annan orsak till det ökade antalet besökande kan troligtvis hittas i den ökning i mottagandet av flyktingar från länder där hedersrelaterat våld och förtryck samt andra skadliga sedvänjor praktiseras.

Antalet stödsökande och yrkesverksamma som vänder sig till TRIS verksamhet ökar årligen. År 2015 sökte sig 491 stödsökande och 193 yrkesverksamma till TRIS jourtelefon, exklusive de personer som kommer till TRIS öppna aktiviteter. År 2018 hade siffran ökat till 928 stödsökande samt 277 yrkesverksamma kontakter.

I de förebyggande aktiviteterna möter TRIS cirka 150 flickor och kvinnor i veckan. TRIS har identifierat att det finns ett behov av trygga mötesplatser och kontaktvägar där målgruppen barn och kvinnor som riskerar att utsättas/utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld kan vistas utan att utsättas för förtryckande normer och värderingar. Mötesplatser där den egna individen kan ta utrymme och ges möjlighet att växa. TRIS erfar att målgruppen upplever att flera av kommunens insatser ofta riktar sig till pojkar. För att fler flickor som lever med hedersnormer ska få ta del av aktiviteter utanför skoltid behövs det dels riktade insatser till målgruppen dels kompetensutveckling för personal i kommunens verksamheter.

Ungdomar som riskerar att utsättas/utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld och framförallt flickor, behöver trygga mötesplatser som har personal med adekvat kompetens och lång erfarenhet av att arbeta med personer ur målgruppen. Vidare behöver det finnas tillgång till anpassade insatser med stöd i skolarbete, möjligheten till hälsofrämjande aktiviteter, aktiviteter på den fria tiden, kulturaktiviteter, samtalsstöd, forum för sociala aktiviteter, träffpunkter, stöd i myndighetskontakter samt arbetsmarknadsinsatser.

TRIS ser behovet av en verksamhet där flickor och kvinnor som utsätts för/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds en plattform där möjlighet till att utveckla ett eget nätverk utanför familjen, skapa egna mål, öka sin självkänsla och självbestämmande finns. TRIS ser att målgruppens tillgång till arbete och studier är begränsat, vilket bidrar till en inskränkning av unga flickors grundläggande rättigheter där de nekas återkomst till flera av samhällets arenor.

Målgruppen måste få möjlighet att erhålla kunskap om sina rättigheter och skyldigheter men också erhålla verktyg för hur de kan tillgodogöra sig sina rättigheter och uppfylla sina skyldigheter som invånare. Målgruppen saknar ofta både denna kunskap och nödvändiga verktyg, vilket skapar en rotlöshet, en känsla av att man inte tillhör det samhälle man lever i, vilket i förlängningen leder till ett ökat utanförskap. För pojkar kan det i brist på identitet leda till att de söker sig till andra sammanhang/grupperingar och exempelvis radikaliserar, medan flickor kan utveckla ett självdestruktivt beteende och riskera att hamna i exempelvis prostitution och/eller annan utsatthet.

De individer TRIS möter har en inneboende rädsla och motstånd för myndigheter. De saknar också kunskap om var de ska vända sig om de är i behov av hjälp. I sådana ärenden finns det ett behov av en stödfunktion som kan lotsa målgruppen till rätt myndighetsinstans och sedan vara ett stöd i den fortsatta kontakten.

TRIS ser även att det saknas en jourverksamhet för yrkesverksamma med kompetens i hedersrelaterat våld och förtryck. Flera kommunala verksamheter kontaktar TRIS i både enskilda ärenden och i den förebyggande verksamheten

Värdegrund för partnerskapet

Uppsala kommuns och TRIS långvariga relation kännetecknas av tillit, lyhördhet, förtroende och förståelse. Dialogen inom partnerskapet ska präglas av ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt gentemot varandra. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla relationen och till ett gemensamt lärande. Vidare syftar dialogen till att förbättra respektive parts arbete så att metoder kan utvecklas och att dessa, samt andra relevanta erfarenheter kring målgruppen, kan spridas vidare.

Överenskommelsen vilar på en varsam och respektfull hantering av de offentliga medel som möjliggör verksamheten.

Respektive part baserar partnerskapet på egna styrdokument som är bilagda. Den gemensamma värdegrund som varje samverkande part förväntas dela och bära utgår från dessa källor:

Lagstiftning

Svensk lag gäller för alla som vistas i Sverige. Vid utövandet av hedersrelaterat våld och förtryck bryter förövaren/förövarna mot flera lagar. Det finns en skyldighet hos de som möter barn och ungdomar som utsätts för detta att se till att adekvat och professionell hjälp samt skydd erbjuds.

Flera olika lagar kan vara relevanta då hedersrelaterat våld och förtryck förekommer. Det finns också konventioner som kan användas som en värdegrund, för hanterande av frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Hedersvåld strider mot FN:s mänskliga rättigheter och barnkonventionen.

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Här fastslås människans lika värde och lika rättigheter. Deklarationen består av artiklar som uttrycker de grundläggande och för alla människor gällande fri- och rättigheter. De olika artiklarna i deklaration behandlar sådant som varje människa har rätt till, exempelvis frihet och utbildning men också sådant man har rätt att vara fri från, exempelvis diskriminering.

Barnkonventionen, FN:s deklaration om barns rättigheter

Barnkonventionen innehåller totalt 54 artiklar som alla är lika viktiga och utgör en helhet tillsammans. Nedan följer några exempel:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.
- Artikel 31: Alla barn har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

FN:s deklaration om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning tillhör FN:s centrala konventioner om mänskliga rättigheter och har fokus på icke-diskriminering. Konventionen listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av såväl medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter på samma villkor som andra.

Regeringens jämställdhetspolitiska mål

Jämställdhet fokuserar på skillnader och likheter mellan könen, det vill säga mellan kvinnor och män eller pojkar och flickor. De satta jämställdhetspolitiska målen är: **En jämn fördelning** av makt och inflytande. **Kvinnor och män** ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. **Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha** samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. **En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.** Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. **Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.** Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Partnerskapet mellan Uppsala kommun och TRIS utgår från att statens satta jämställdhetspolitiska mål konkretiseras och möjliggörs för TRIS målgrupp främst med fokus på det sista målet; Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle. Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan. Detta partnerskap kan relateras till delmål 5 i Agenda 2030, att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt genom att utrota könsstämpning och tvångsäktenskap, utrota utnyttjande, diskriminering av våld mot kvinnor och flickor. Delmål 10.2, att till år 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala,

ekonomiska och politiska livet, delmål 3 som belyser god hälsa och välbefinnande, delmål 4 som tar upp rätten till en god utbildning samt delmål 16 som påtalar vikten av fredliga och inkluderande samhällen där bekämpning av allt våld i världen liksom våld och övergrepp mot barn bland annat lyfts som något som aktivt ska motverkas.

Överenskommelsens form

De avtalade verksamheterna ska utgå från dels politiska beslut dels organisationens beslut som:

- Överenskommelse om samverkan mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun, LÖK.
- Kommunfullmäktiges budget, mål och inriktningsdokument, samt styrdokument enligt bilaga.
- TRIS beslut om verksamhetsplanering och inriktning samt budget.

Denna överenskommelse reglerar mål, syfte, värdegrund för arbetet med behovsgrupperna. Till överenskommelsen knyts specifika insatser formulerade i överenskommelsen. Insatser kan vid behov och över tid förändras utan att det Idéburna Offentliga Partnerskapet behöver omförhandlas, under förutsättning att avtalets mål, syfte, värdegrund för arbetet med målgruppen inte förändras.

Överenskommelsen beskriver de specifika insatserna, dess innehåll, upplägg, tidsperiod samt ekonomiska förutsättningar. I dokumentet beskrivs också de olika insatser TRIS ansvarar för och vilka mervärdesinsatser som är möjliga att utveckla inom ramen för partnerskapet.

Vardera parten bär ansvar för sin del av insatserna så som de beskrivs i denna överenskommelse. Uppsala kommun bär ansvaret för att skapa förutsättningar för god samverkan.

Målgrupper

- Flickor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Nyanlända/ensamkommande flickor
- Pojkar och unga män som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck
- Kvinnor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck med eller utan intellektuell funktionsnedsättning
- Kvinnor med utländsk bakgrund
- Kvinnor med särskilda sårbarhetsfaktorer
- Par som utsätts/riskerar utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck
- Yrkesverksamma inom berörda verksamhets- och ansvarsområden.

Syfte och mål

Syftet med överenskommelsen är möjliggöra för barn, unga och kvinnor att vara en del av majoritetssamhället, att ge dem ett utökat livsutrymme både fysiskt och i tanken och därigenom skapa förutsättningar för dem att leva ett självvalt liv fritt från förtryck och våld. Vidare ska överenskommelsen bidra till att skapa långsiktiga, välfungerande och kvalitetsmässiga lösningar, i förbättringen av målgruppernas levnadsvillkor och som möjliggörare för gruppen att leva jämställt och att integreras i samhället.

Genom överenskommelsen vill kommunen säkerställa att föreningens engagemang, långa erfarenhet och kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck tillvaratas och vidareutvecklas samt främja föreningens funktion som mötesplats för personer som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Målet med överenskommelsen är att skapa förutsättningar för en stabil och trygg verksamhet för hedersutsatta i Uppsala kommun.

Mervärden

Föreningen bidrar genom sin verksamhet med ideell tid i form av styrelsearbete, volontärer och övriga medlemsengagemang. Partnerskapets fokus på områden som kompletterar nämndens ordinarie verksamhet bidrar till ett rikare utbud av service och tjänster till kommuninvånarna. Vidare erbjuder TRIS via sin volontärverksamhet en möjlighet för kommunmedborgare att vara en del av ett lokalt, demokratiska och integrationsfrämjande förändringsarbete.

Parternas insatser och verksamheter kompletterar varandra och bidrar till ett rikare utbud av service och tjänster till kommuninvånarna. Deltagarnas egna erfarenheter, kunskaper och intressen ska tas till vara på ett sådant sätt att de upplever meningsfullhet och känner framtidstro.

Beskrivning av TRIS

TRIS är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som sedan 2002 arbetar mot hedersrelaterat förtryck och våld. Idag har TRIS vuxit till att vara en av landets främsta ideella organisationer som arbetar förebyggande, akut- och kompetenshöjande mot hedersrelaterat förtryck och våld.

TRIS verkar för ett Sverige fritt från hedersnormer, begränsningar, förtryck och våld som drabbar vuxna likväl som barn. TRIS huvudsakliga mål är att barn, både flickor och pojkar, samt kvinnor som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld ska kunna leva ett självvalt liv där de får utrymme och möjlighet att utvecklas och integreras i majoritetssamhället. TRIS motarbetar aktivt förtryckande och förnedrande traditioner/sedvänjor som hindrar individers utveckling så som förbud mot utbildning och lönearbete, förbud mot att förfoga över materiella resurser, förbud mot att medverka i sociala aktiviteter, begränsningar i rörelsefriheten, uteslutning ur gruppgemenskap, tvångsäktenskap samt könsstympning. I organisationen arbetar vi för en öppen debatt, ett fritt flöde av information, samt fri forskning rörande de strukturer och mekanismer som leder till förtryck av människor. TRIS ska även arbeta för att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland politiker, myndigheter och yrkesverksamma.

Mål med TRIS verksamhet

- Att förebygga hedersrelaterat förtryck och våld: målet med TRIS förebyggande arbete är att möjliggöra för barn och kvinnor att vara en del av majoritetssamhället och att utöka livsutrymmet både fysiskt och i tanken för att därigenom skapa förutsättningar för ett liv utan förtryck och våld.
- Att arbeta akut med hedersvåldsutsatta: målet med TRIS akuta arbete är att erbjuda stöd- och motivationssamtal, krissamtal samt praktiskt stöd till hedersvåldsutsatta kvinnor och barn samt erbjuda skydd genom skyddat boende och familjehem.
- Att sprida kunskap och metoder gällande hedersrelaterat förtryck och våld: målet är att sprida den kunskap och de metoder som TRIS tagit fram till yrkesverksamma och andra som möter personer med eller utan intellektuell funktionsnedsättning som utsätts/riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.

TRIS verksamhet har följande tre grunder

- Den förebyggande verksamheten
- Den akuta verksamheten
- Metod- och utbildningsverksamheten

TRIS integrationsarbete utgår från modellen att individen är den som ska integreras, inte grupper, samt att integrationsarbetet måste inkludera ett tydligt jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Att leva med hedersrelaterade normer och begränsningar är i sig ett hinder för integration.

Verksamhetsområden inom partnerskapet

- Öppen verksamhet för flickor och kvinnor
  - Läxhjälp och träffpunkt
  - Öppen idrottsverksamhet
  - Öppen verksamhet för kvinnor
- Sommaraktiviteter
- Öppen stödverksamhet
- Kompetensförstärkning
- Kvalitetssäkring och utveckling av TRIS verksamheter

Personal, organisation och ledning

TRIS organisation består av en ideell styrelse, medlemmar och ett Uppsalabaserat kansli. Styrelsen väljs av medlemmarna vid årsmötet vilket är organisationens högst beslutande organ. I skrivande stund har TRIS 16 anställda. Antalet medlemmar var under år 2019 150 stycken och ett femtiotal volontärer. TRIS volontärer är verksamma inom flera olika områden bland annat; läxhjälp, som stödpersoner och inom opinions-informations- och evenemangsområdet. I TRIS verksamhet ingår även nationella arbetsgrupper som arbetar opinionsbildande och bevakar området i deras stad/kommun/län. När det gäller barn och ungdomar har TRIS förebyggande verksamhet enligt lag ett bör-ansvar att orosanmäla barn och ungdomar som misstänks utsättas/utsätts för förtryck och våld. TRIS har tydliga riktlinjer för hur och när en orosanmälan ska göras.

TRIS verksamhetsområden och åtaganden inom överenskommelsen

Öppen verksamhet för flickor och kvinnor

TRIS öppna verksamhet för flickor ska följa målet för den nationella ungdomspolitiken och Barnkonventionen med fokus på TRIS målgrupp. Unga kvinnor och flickor som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar ska kunna ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. TRIS ska stödja målgruppens strävan till meningsfulla fritidssysselsättningar. TRIS ska arbeta opinionsbildande med utgångspunkt i konventioner och lagstiftning. Alla insatser inom TRIS verksamhet för flickor ska ha ett köns- och ungdomsperspektiv som innebär att nämnda målgrupp ska få förutsättningar att bli självständiga samt ha möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande över sin egen livssituation liksom få ökat inflytande i samhällsfrågor som berör dem och deras framtid i Sverige.

TRIS öppna verksamhet för kvinnor ska följa regeringens nationella jämställdhetspolitiska mål och verka för att TRIS målgrupp ska ha makt att forma samhället och sina egna liv. Arbetet ska präglas av humanitet och tolerans för människors olikheter. TRIS fokus ska främst vara ekonomisk självständighet, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt ökade möjligheter för kvinnor att få en meningsfull fritid. För att TRIS målgrupp ska kunna bli ekonomiskt självständiga ska TRIS verka för att sänka trösklarna för kvinnorna att ta sig in på arbetsmarknaden genom målgruppsanpassade aktiviteter som ökar kvinnors incitament att våga ta steget ut till egen försörjning.

TRIS öppna verksamhet för flickor och kvinnor är indelad i tre delar,

- Läxhjälp och träffpunkt
- Öppen idrottsverksamhet
- Öppen verksamhet för kvinnor

Målgrupp

- Flickor, nyanlända flickor och ensamkommande flickor i åldrarna 10 - 25 år.
- Nyanlända kvinnor samt kvinnor som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck

Beskrivning och genomförande

Syftet med verksamheten är att skapa en arena och mötesplats för flickor och kvinnor i Uppsala som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar. TRIS har arbetat med målgruppen sedan 2002 och vet att flickor sällan deltar i fritids- och föreningsverksamhet. TRIS erfar att många av kommunens insatser är riktade till killar med utlandsfödda föräldrar och mer sällan till flickor som lever med hedersrelaterade normer och begränsningar och/eller har skyddade personuppgifter. Vidare har TRIS erfarenhet av att målgruppen sällan har stöd i skolarbetet då familjer som lever i ett hederssammanhang prioriterar att flickor ägnar sig åt hemmasysslor så som städning, matlagning och barnpassning framför läsläsning och umgänge med vänner. Det bidrar till ett utanförskap för målgruppen som dels inte fullt ut kan ta del av skolarbetet, dels inte kan ta del av de verksamheter samhället erbjuder. Målgruppens behov av arenor/mötesplatser för att samtala och utbyta kunskap och erfarenheter med andra jämnåriga flickor samt flickor med olika bakgrunder tillgodoses inte.

Läxhjälp och träffpunkt

TRIS läxhjälp- och träffpunktverksamhet har ett organiserat arbetssätt som löper terminsvis. I den ingår följande:

- **Planering** av verksamhetens innehåll och särskilda fokusområden (träffpunktsteman, studiebesök, föreläsningar, aktiviteter med mera)
- **Rekrytering** av nya volontärer samt fortbildning av etablerade volontärer. Rekryterade läxhjälpare förväntas delta i utbildning om hedersrelaterat förtryck och våld, en genomgång av TRIS värdegrund och riktlinjer för arbetet med målgruppen. Volontärer är personer i olika åldrar (från 18 år) som studerar, arbetar eller som har gått i pension. TRIS vill att deltagarna ska få en så bred representation som möjligt över vad framtiden erbjuder i form av studier och arbetsliv.
- **Marknadsföring** av verksamheten både genom fysiska besök i skolor, fritidsgårdar och SFI/vuxenskola och genom sociala medier, TRIS hemsida samt kommunens egna webbplatser. Ett särskilt fokus på marknadsföring genom sociala medier kommer att finnas framåt då räckvidden på detta sättet ökar.

- **Uppstart och genomförande** av läxhjälp och träffpunkt två dagar i veckan. Under verksamheten erbjuds deltagarna läxläsning, samtal med kurator, middag, sociala aktiviteter och kreativa verkstäder. Träffpunkten består av värderingsövningar, presentationer och temaövningar. Exempel på teman är lagstiftning, kärlek, sex- och samlevnad, hälsa, självförsörjning, att söka arbete. Löpande erbjuds även deltagarna studiebesök och inspirationsföreläsningar.
- **Utvärdering och dokumentation** efter varje termin kommer deltagare och läxhjälpare att fylla i en utvärderingsenkät för att se om projektets syfte uppfyllts. TRIS personal kommer även utvärdera sina insatser för att kvalitetssäkra verksamheten genom projektanteckningar. TRIS kommer även genomföra en undersökning för att mäta hur återkommande deltagares värderingar och kunskap kring olika frågor har förändrats under tiden de har varit på TRIS.

Öppen idrottsverksamhet

TRIS kommer från och med år 2020 erbjuda hälsofrämjande aktiviteter till ovannämnda målgrupp 2 - 4 gånger per månad. Aktiviteterna syftar till att sänka tröskeln till idrott och föreningsliv, öka målgruppens fysiska och psykiska hälsa samt öka kunskapen om hur goda levnadsvanor påverkar oss. Verksamheten kommer att erbjuda olika former av hälsofrämjande aktiviteter efter skoltid. Aktiviteterna kommer att vara tematiskt fördelade i block om sex veckor. Exempelvis kommer verksamheten inledningsvis erbjuda friidrott för att därefter erbjuda thaiboxning. Syftet med detta är att målgruppen ska få prova på en idrott ordentligt och de deltagare som blir intresserad av att fortsätta kommer erbjudas stöd att hitta till rätt föreningar/verksamheter. Varje idrottsblock kommer att genomföras tillsammans med individer/föreningar/verksamheter som utövar idrotten regelbundet. Det är ett sätt för målgruppen att skapa relationer med förenings- och idrottslivet.

Öppen verksamhet för kvinnor

Sedan år 2008 arbetar TRIS med unga och vuxna nyanlända kvinnor för att stärka och förbereda målgruppen till att ta sig ut i majoritetssamhället. Fokus har varit arbetsmarknad, den civila sektorn samt social och kulturell integration. Kvinnorna påverkas av sårbarhetsfaktorer så som brister i förståelse av det svenska språket och det svenska systemet. De har ofta varit med om traumatiska händelser så som krig, könsstympning, våldtäkt samt barn- och tvångsäktenskap. De arbetsmarknadsinsatser som samhället erbjuder är ofta bättre anpassade för män.² TRIS erfar att en del av de kvinnor de möter motarbetas av sin familj eller släkt i sin strävan efter självförsörjning. Målgruppen får sällan möjlighet till en aktiv fritid, att tillgodogöra sig kulturella upplevelser och är undantagen social samvaro med vänner utöver den egna familjen eller slakten. Målgruppen har ofta ansvaret för en mycket stor del av det obetalda arbetet hemma samt omsorg om barnen och de äldre familje- och släktmedlemmarna. Meningen med TRIS kvinnogrupper är att skapa en plattform för erfarenhetsutbyte, nätverkande och sysselsättning för att bryta isolering och utanförskap. Plattformen ska möjliggöra och öka förutsättningarna för integration genom en egen hållbar försörjning och egenvald fritid. Många kvinnor har inneboende förmågor och stor potential att förverkliga sig själva, men behöver stöd och tillgång till rätt stöd för att kunna nå sin fulla potential.

Genomförande

TRIS kommer erbjuda verksamhet för kvinnor genom ett integrerat arbete med läxhjälp och träffpunkten. Denna integrering gäller främst de kvinnor som är mellan 18 - 25 år. Flera av TRIS deltagare är i angivna åldrar och majoriteten har behov av stöd för arbete och fortsatta studier. TRIS samarbetar med aktörer från olika yrkesgrupper där kontaktnät för målgruppen kan byggas. Ett exempel på detta är ett inlett samarbete med Scandinavian CRO vars anställda kommer att verka

² <https://sverigeskvinnolobby.se/wp-content/uploads/2017/04/Snabbspar-och-stickspar-webb.pdf>

som mentorer för TRIS målgrupp i frågor om främst arbetsliv, studier och samhällsrelaterade frågor. Studiebesök, inspirationsföreläsning och kunskapsföreläsningar kommer också genomföras under terminerna. Målgruppen kommer även bli erbjuden hälsofrämjande aktiviteter ett par gånger per termin.

Åtaganden för TRIS öppna verksamhet för flickor och kvinnor

- Att målgruppen ska få ett ökat handlingsutrymme och självbestämmande.
- Att målgruppen ska stärkas till att ta klivet ut till majoritetssamhället och skaffa en plattform i majoritetssamhället.
- Erbjuda målgruppen trygga mötesplatser.
- Tillgodose målgruppen en meningsfull fritid.
- Möjliggöra en ökad psykisk och fysisk hälsa hos målgruppen.
- Möjliggöra för målgruppen att gå ut ur grund- och gymnasieskolan, språkinträdning, SFI-utbildning eller liknande/motsvarande program med fullständiga betyg.
- Ge målgruppen information om arbetsrätt och stödja målgruppen att närma sig arbetsmarknaden.
- Ge målgruppen teoretiska kunskaper och praktiska erfarenheter för hur de kan söka arbete, utbildning eller starta eget företag.
- Ge deltagarna möjlighet att identifiera yttre faktorer och omständigheter, så som normer inom familj/släkt, som hindrar dem från att bli ekonomiskt självständiga.
- Öka målgruppens förutsättningar för integration genom social och kulturell integration exempelvis genom studiebesök och intröduktion av arenor inom Uppsala, så som bibliotek, museum, teater, film och olika arbetsplatser och myndigheter.
- Att berörd personal inom socialtjänst, skola, kultur- och fritid samt arbetsmarknad i ett tidigt skede kan upptäcka målgrupper som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.
- Ett liv utan våld – öka målgruppens kunskaper om internationella konventioner som Sverige skrivit under samt information om vad som är en brottslig gärning enligt svensk lagstiftning.
- Att målgruppen under och efter en skyddsplacering ska tillgodogöra sig ett nytt sammanhang, ett nytt nätverk och en meningsfull fritid för att inte återvända till en våldsam och destruktiv livssituation.
- Kvalitetssäkra samt utveckla insatser till målgruppen.
- Dokumentera och utvärdera verksamhet och insatser.

Sommaraktiviteter

TRIS verkar för att unga kvinnor och flickor inte ska behöva tillbringa sommarlovet isolerade och ständigt övervakade. TRIS målgrupp ska kunna njuta av sitt sommarlov och få möjlighet till social samvaro med vänner. Målgruppen ska även få stöd i att klara av sommarjobb och/eller studier. TRIS arbetar också för att motverka att unga kvinnor och flickor blir bortförda från landet med risk för att bli utsatta för bortgifte, könsstympning, "korrektionsresor" eller "resocialiseringsresor". Skyddsplacerade unga kvinnor och flickor i Uppsala kommun ska få tillgång till TRIS sommarlovsaktiviteter för att orka stanna kvar i sin placering.

Målgrupp

Flickor i åldrarna 10 - 25 år inklusive nyanlända och ensamkommande flickor.

Nyanlända kvinnor.

Beskrivning

Den målgrupp som TRIS möter är oftast starkt begränsad och tillåts sällan delta i ungdomsaktiviteter och/eller sommarjobb/studier. Exempel på aktiviteter som TRIS målgrupp sällan får ta del av är fritidsgårdsverksamhet, att åka på skolutflykter eller gå på bio med sina vänner. Flickor inom målgruppen tvingas tacka nej till erbjudet sommarjobb om arbetet sker i könsintegrerade miljöer och/eller innebär skiftarbete med sena kvällar/nätter. De hindras även från att delta i sommarkurser eller sommarskola. Under somrarna då skolan stänger blir flickor inom målgruppen ofta väldigt isolerade. Vanligen tar kommunens olika ordinarie verksamheter sommaruppehåll eller har begränsade öppettider under perioden. Det medför att utsatta grupper blir mer isolerade. Vidare riskerar unga kvinnor och flickor att bli bortgifta/förlovade eller könsstympade under sommaren. En stor andel av TRIS målgrupp är dessutom ensamkommande vilket bidrar till en ökad isolering under sommaren. Syftet med TRIS sommaraktiviteter är därför att förebygga isolering och tillgodose målgruppen en meningsfull fritid, öka förutsättningen för sommarjobb/studier samt förhindra tvångsäktenskap och könsstympning. Vidare skyddsplaceras ofta unga kvinnor och flickor strax innan sommarlovet vilket kan medföra total isolering och risk för återvändande till våldsutövarna. För att förhindra ett sådant händelseförlopp behöver nämnda individer en meningsfull sysselsättning, fritidsaktiviteter och alternativa nätverk under sommarlovet. Sommaraktiviteterna för kvinnor syftar också till att bryta isolering bland nyanlända kvinnor och erbjuda forum för delaktighet, umgänge och sysselsättning.

Genomförande

TRIS kommer att erbjuda öppet hus där deltagare har möjlighet att umgås, vila, se på film, läsa eller samtala med kurator. Dessutom kommer TRIS erbjuda samhällsstöd, både praktiskt och teoretiskt. TRIS kommer att erbjuda aktiviteter så som studiebesök, stadsvandring, picknick, hälsofrämjandet aktiviteter och andra av behov uppstådda aktiviteter. I slutet av sommaren kommer TRIS erbjuda målgruppen ett sommarläger (Camp Ronja) där övernattnings under två nätter ingår. Planeringen av sommaraktiviteterna sker under vårterminen.

Dokumentation

Under sommaraktiviteterna kommer deltagare ges möjlighet att fylla i en utvärderingsenkät samt intervjuas för att utvärdera och mäta måluppfyllelse. TRIS personal kommer även utvärdera sina insatser för att kvalitetssäkra verksamheten genom projektanteckningar.

Åtaganden

- Att bryta målgruppens isolering.
- Att stödja målgruppen så att de klarar av sitt sommarjobb och/eller studier.
- Tillgodose målgruppen en meningsfull fritid med tillhörande aktiviteter.
- Att förebygga barn- och tvångsäktenskapsresor.
- Att förebygga könsstympningsresor.
- Att erbjuda målgruppen trygga mötesplatser.
- Att förebygga återvändande av skyddsplacerade barn, ungdomar och kvinnor.
- Kvalitetssäkra samt utveckla insatsen till målgruppen.
- Dokumentera och utvärdera arbetet.

Öppen stödverksamhet

TRIS öppna stödverksamhet ska verka för att uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Vidare ska TRIS arbete följa den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55) och aktuell lagstiftning. TRIS ska arbeta opinionsbildande med utgångspunkt i konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) samt konventionen om barnets rättigheter (CRC). TRIS ska utgå från såväl nationell som internationell forskning om hedersrelaterat förtryck och våld och särskilt beakta målgruppens specifika sårbarhetsfaktorer i arbetet med våldsutsatta. TRIS ska även sträva efter att använda

standardiserade och beprövade bedömningsinstrument. Allt arbete på den öppna stödverksamheten ska utgå från en humanistisk människosyn. Alla människor har lika värde och har rätt att göra självvalda val och rätt att påverka sin livssituation. Att varje människa är unik och att varje människa kan utvecklas utifrån sin egen kapacitet ska vara utgångspunkten i allt arbete. TRIS arbete ska inte ta hänsyn till kulturella, traditionsbundna och/eller religiösa uttryck som kränker kvinnor och barns rätt till ett självvalt liv fritt från hot och våld.

Målgrupp

- Barn, oavsett kön, med eller utan intellektuell funktionsnedsättning som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
- Kvinnor, med eller utan intellektuell funktionsnedsättning, som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld eller som lever i en hedersrelaterad värdegrund.
- Yrkesverksamma inom berörda förvaltningar i Uppsala kommun

Beskrivning

TRIS har arbetat med hedersvåldsutsatta barn och kvinnor sedan starten år 2002. Denna målgrupp har ofta en helt annan referensram om vad som är oacceptabel behandling och våldet blir ofta normaliserat redan från tidig ålder. Flera av dem utsätts för grova kränkningar och våldsbrott. Våldsutövaren är oftast inte en ensam individ vilket ökar risken för systematiska kränkningar och våldshandlingar mot kvinnor och barn. Dessutom minskar benägenheten att söka hjälp och insynen från myndigheter minskar då familj/släkt försvarar och sanktionerar kränkningar och våld mot enskilda individer. Målgruppen är oftast i stort behov av stöd och en person kräver vanligtvis flera stödtimmar i veckan. Särskilt sårbara är de som har en intellektuell funktionsnedsättning och utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld eftersom deras förmåga att självständigt söka hjälp är begränsad.

En av de grävsta våldshandlingarna gentemot de barn som TRIS möter är könsstympning. Ungefär hälften av de kvinnor och barn TRIS kommer i kontakt med har utsatts för könsstympning. Sällan vet målgruppen att det de utsatts för är olagligt och att de har rätt till stöd och skydd.

För att förmå barn och kvinnor att söka hjälp krävs ofta ett långtgående motivationsarbete då majoriteten av dem har bristande tillit till samhällets olika myndigheter. Förutom samtalsstöd är målgruppen även i behov av praktiskt stöd så som hjälp med myndighetskontakter, hjälp med att fylla i blanketter, bostadssökande, migrationsärenden med mera. Exempelvis möter TRIS många flickor och kvinnor som är könsstympade och behöver hjälp med att kontakta kvinnokliniken. Oftast är de också i behov av att någon medföljande från TRIS.

Syftet med TRIS öppna stödverksamhet är att erbjuda målgruppen professionella och evidensbaserade stöd- och motivationssamtal genom bokade respektive drop-in tider med socionomer. Utöver fysiska möten är syftet att erbjuda telefonjour samt hjälp med att slussas vidare till andra myndigheter för att få den hjälp och det skydd de är i behov av. Vidare är syftet att erbjuda yrkesverksamma som möter målgruppen råd och stöd i hantering av hedersrelaterade ärenden. Att arbeta med våldutsatta kvinnor och barn ökar risken för sekundär traumatisering av vårdgivarna. Vidare ska anställd personal erbjudas professionell handledning för att trygga personalens arbetsmiljö och öka personalens förutsättningar att ge kvalitativt och professionellt stöd.

Genomförande

För att målgruppen ska våga berätta om sin utsatthet och få hjälp med myndighetskontakter kommer TRIS att erbjuda drop-in-tider samt bokade samtal för stöd- och motivationssamtal 2-3 gånger per vecka. För att vara lättillgängliga kommer TRIS att erbjuda målgruppen journalsamtal alla vardagar mellan 9:00 -17:00 via TRIS jourtelefon samt till klockan 20:00 på tisdagar. Inför längre ledigheter, efter sommar- och jullov, kommer TRIS jour förstärkas för att möta upp det ökade behovet från målgruppen och yrkesverksamma.

Dokumentation

Andelen hjälpsökande, vilken typ av stöd individen sökte samt vilken insats individen fick kommer att statistikföras. TRIS kommer att vid längre insatser fråga den stödsökande hur denna har upplevt TRIS stöd.

Åtaganden

- Att i ett tidigt skede upptäcka barn, ungdomar och kvinnor som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld.
- Att målgruppen stärks till att våga berätta om sin utsatthet.
- Att erbjuda målgruppen rådgivande, stödjande och motiverande samtal på flera språk och anpassad för intellektuell funktionsnedsättning.
- Stärka samarbetet med berörda verksamheter inom överenskommelsen.
- Stärka samarbetet med andra sociala ideella verksamheter.
- Erbjuder berörd personal inom socialförvaltningen kompetenshöjande insatser så som utbildning, konsultativt stöd, metodstöd och handledning.

Utbildningsinsatser

För att tidigt kunna upptäcka individer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har TRIS och kommunen identifierat behovet av ökade utbildningsinsatser för berörda yrkesgrupper. Behovet finns i flera förvaltningar och det är avgörande att medarbetare inom Uppsala kommun har en samsyn i frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Samverkan mellan förvaltningarna och skilda professioner är avgörande för att möta målgruppen och erbjuda dem behovsbaserade och kvalitetssäkrade insatser. Under överenskommelseperioden kommer TRIS genomföra olika riktade kompetenslyft.

Årshjulet är särskilt riktad till personal inom grund- och gymnasieskolan. Årshjulet kommer i en verktygslåda tillsammans med TRIS jourkort, affischer, UNG 018 och annat informationsmaterial. Årshjulet med tillhörande verktygslåda delas ut till samtliga skolor under år 2020.

Kontinuerliga bedömningar av behovet av kompetenshöjning till olika yrkesgrupper kommer ske under perioden för överenskommelsen.

Åtaganden

- Framtagande och spridning av metod- och utbildningsmaterialet Årshjulet.
- Utbildning och handledning till socialförvaltningen. Samtliga specialisthandläggare, Teamet för våldsutsatta barn (TVB), chefer inom socialförvaltningen samt nämndens ledamöter ska av TRIS utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck.
- Erbjuder personal inom socialförvaltningen handledning två till tre gånger per termin.
- Utbildning och workshops till fritidsledare inom fritidsklubbar och fritidsgårdar.

- Särskild utbildningssatsning riktad mot idrottslärare och elevhälsa med syftet att få fler från målgruppen i idrottsundervisningen på skolan. Utbildningssatsningen kommer att kompletteras med en särskild del i Årshjulet som sätter fokus på deltagande i idrottsundervisningen.

Kvalitetssäkring och utveckling av TRIS verksamheter

TRIS bedriver ett professionellt arbete i Uppsala kommun och vänder sig till en social utsatt grupp med en komplex problembild. Det kräver i första hand personal som har stor kompetens inom TRIS olika verksamhetsområden och har lång och dokumenterad erfarenhet av att arbeta med målgruppen kvinnor och barn som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck och våld. De medarbetare som arbetar inom grundverksamheten har flera års erfarenhet av att arbeta med hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga har socionomexamen eller annan relevant utbildning. TRIS metod- och utvecklingsverksamhet är också knuten till forskare på Stockholms universitet. Kompetent personal med adekvat utbildning, liten personalomsättning, säkerställda aktiviteter och standardiserade och evidensbaserade metoder är grunden för en stabil och kvalitetssäkrad verksamhet.

Verksamheten på TRIS följer en modell för kvalitetssäkring som är anpassad för ideella föreningar. Det innebär i korthet att en arbetsgrupp inom föreningen har som ansvar att kvalitetssäkra förenings olika delar. TRIS arbetar kontinuerligt med kvalitetssäkring. Exempel som kan nämnas är:

- Organisationens struktur
- Organisationens offentliga dokument (verksamhetsberättelse/plan, budget, projektansökningar).
- Utvärdering och uppföljning av verksamheten.
- Personalfrågor (personalpolicy, handledning, kontrakt och utbildning).
- Projekt (projektplan, projektekonomi, utförande).
- Demokrati (Inflytande, attityder och värderingar)
- Säkerhet (anställda och hjälpsökande)
- Informationssäkerhet/IT-säkerhet
- Material och utrustning

Uppsala kommuns åtaganden och aktiviteter

Åtaganden

Samtliga nämnder inom partnerskapet

- Visa respekt för varandras roller och respekt för det civila samhällets självständighet och oberoende.
- Informera och öka kunskapen om TRIS i den kommunala organisationen:
  - Verka för att informera om TRIS och detta partnerskap på uppsala.se.

- Informera om och öka kunskapen om TRIS inom nämndernas berörda verksamhetsområden.
- Förenkla ingången och kontakten med kommunen.
- Underlätta informationsspridning inom kommunen, med att få ut material till skolor, adresslistor, information på skolnätverk, information om fritidsaktiviteter, information om utbildningsinsatser och kampanjer.
- Använda TRIS kompetens och kunskaper för att utveckla kommunens verksamheter inom området.
- Bidra med erfarenheter och kompetenser till TRIS.
- Erbjud TRIS platser vid kommunens utbildningstillfällen inom av detta partnerskap berörda verksamhetsområden.
- Verka för att det ska finnas ett övergripande nätverk bestående av representanter från TRIS och de kommunala verksamheter som omfattas av överenskommelsen i syfte att ha ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring berörda målgrupper.
- Verka för att anordna gemensamma seminarier inom områden som berör överenskommelsen.

Socialnämnden

- Främja och säkerställa att TRIS har en bra dialog och samarbete med verksamheter som ligger inom socialnämndens ansvarsområden.
- Främja en ökad samverkan mellan TRIS och socialförvaltningen i ärenden som berör målgruppen.
- I samverkan med TRIS och andra berörda kommunala förvaltningar ta fram en kommunövergripande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.
- I samverkan med TRIS utarbeta rutiner i ärenden där man misstänker hedersrelaterat våld och förtryck.
- Använda TRIS kompetens i kommunens hedersresursteam.

Utbildningsnämnden

- Säkerställa en bra dialog med berörda verksamheter inom utbildningsnämndens ansvarsområden.
- Säkerställa att det av TRIS framtagna årshjulet med tillhörande pedagogiskt material används på lämpligt sätt i framför allt grund- och gymnasieskolorna.
- Att möjliggöra för TRIS att kompetenshöja berörd personal inom skolan som möter målgruppen.

Arbetsmarknadsnämnden

- Öppna upp för samarbeten i syfte att öka tillgängligheten för TRIS målgrupp till vuxenutbildning, arbetsmarknadsinsatser och sommarjobb.
- Att möjliggöra för TRIS att kompetenshöja berörd personal som möter målgruppen.

Kulturnämnden

- Vid planering av fritids- och kulturaktiviteter samt evenemang omhänderta och uppmärksamma målgruppens behov och situation.
- Möjliggöra för TRIS att kompetenshöja personal som möter målgruppen.

Samverkan och organisation

Parterna bär enskilt ansvar för sin del av insatserna. Uppsala kommun bär ansvar för sin del i partnerskapet samt för att skapa förutsättningar för god samverkan med relevanta verksamheter inom kommunen. Samverkan ska vid behov ske med verksamheter inom Uppsala kommun och med andra aktörer inom civila samhället. Insatserna kräver kontinuerlig kommunikation mellan parterna. Det är parternas ansvar att upprätthålla kontakten mellan de olika insatserna.

Styrgrupp

Genomförandet av åtagandena i denna överenskommelse sker genom arbete i en särskilt tillsatt styrgrupp för partnerskapet. Denna grupp består av representanter från parternas respektive verksamheter. TRIS representeras av kanslichef. Uppsala kommun representeras genom tjänstepersoner från socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och kulturförvaltningen. I styrgruppen träffas man för uppföljning två gånger per år och/eller vid behov. TRIS är sammankallande till dessa möten.

Utvecklingsgrupp

Utvecklingsgruppen består av tjänstepersoner och representanter från berörda nämnder samt kanslichef/verksamhetschef och representant från TRIS styrelse. Gruppen träffas en gång per år, antingen i ett möte eller genom att TRIS bjuds in till respektive nämnd och för en gemensam dialog om verksamheten.

Utvecklingsgruppens syfte är att få regelbunden information om partnerskapets insatser och framtida utvecklingsområden. Uppsala kommun är sammankallande till utvecklingsgruppens möten.

Finansiering och betalningsvillkor

Överenskommelsen baseras på en ramfinansiering av alla insatser beskrivna i denna överenskommelse. Utöver denna summa tillskjuter TRIS egen resursinsats i form av arbetsledning, personal, lokaler, overhead, administration samt egna ideella resurser.

Överenskommelsens ekonomiska stöd regleras årligen i enlighet med Uppsala kommuns årliga budgetbeslut. Det ekonomiska stödet fastställs i enlighet med uppräknings av berörda nämnders kommunbidrag i av kommunfullmäktige fastställd budget. Stödets nivå för nästkommande kalenderår ska inte understiga stödet för innevarande kalenderår.

Det ekonomiska stödet från Uppsala kommun år 2020 fastställs till 2 863 000 kr med fördelning mellan nämnderna enligt bilaga 1. Respektive nämnd betalar ut hela sin del av stödet i början av varje nytt år. Medlen ska inte rekvireras utan respektive förvaltning ansvarar för att betala ut stödet till TRIS.

Uppföljning

Uppföljning av parternas åtaganden sker på avstämningsmöten halvårsvis i maj respektive november och dokumenteras med minnesanteckningar. Dessutom ska TRIS årligen efter årsmötet sammanträtt upprätta en verksamhetsberättelse som beskriver genomförda insatser.

Period

Överenskommelsen gäller från 2020-01-01 — 2023-12-31. Formen för eventuell förlängning/nytt partnerskap ska överenskommas senast 1 juli 2023. De formella budgetbesluten fattas senast i december 2023.

Ändrade förutsättningar

Om betydande avvikelser från överenskommelsen sker ska parterna innan förändringarna genomförs föra en dialog i styrgruppen för godkännande av eventuella ändringar. Om någon av parterna inte uppfyller villkoren för överenskommelsen eller brister i sina åtaganden, eller om det råder väsentligt förändrade omständigheter så ska alla medverkande parter föra en dialog om huruvida överenskommelsen kan fortsätta.

Part kan bryta överenskommelsen om någon motpart inte fullföljer sina åtaganden och rättelse inte sker omedelbart. Om någon part vill säga upp överenskommelsen i förtid gäller nio månaders uppsägningstid.

Om TRIS inte fullgör sina skyldigheter enligt skattelagstiftning, försätts i konkurs, träder i likvidation, inställer sina betalningar eller inleder ackordsförhandlingar har Uppsala kommun rätt att omedelbart säga upp partnerskapet. Överenskommelsen upphör utan uppsägning om TRIS upplöses. Vid planer om att upplösa föreningen ska kommunen informeras i god tid, senast sex månader innan ett sådant beslut fattas.

Motsättningar ska i första hand lösas genom dialog. Det är styrgruppen som ansvarar för att dialog och omförhandling sker om part begär det eller om det annars är påkallat.

Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till denna överenskommelse ska för att vara giltiga vara skriftliga och undertecknade av parterna. Under överenskommelsens giltighetsperiod är respektive part berättigad att göra sådana ändringar som direkt påverkas av ändrade lagar och förordningar. Även en sådan förändring ska ske i dialog mellan parterna och vara skriftlig.

Underskrifter

Denna överenskommelse är upprättad i fem exemplar där parterna tagit varsitt original.

Datum

Datum

Uppsala kommun

TRIS- Tjejers Rätt i Samhället

Socialnämnden

TRIS

Eva Christiernin, ordförande

Talin Davidian, ordförande

Arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan, ordförande

Utbildningsnämnden

Helena Hedman Skoglund, ordförande

Kulturnämnden

Linda Eskilsson, ordförande

Bilagor

Bilaga 1 - Budget

Budget 2020

Intäkter Uppsala kommun

Socialnämnden	1725 000
Arbetsmarknadsnämnden	435 000
Utbildningsnämnden	380 000
Kulturnämnden	323 000
Summa Intäkter	2 863 000

Kostnader TRIS

Öppen verksamhet för tjejer och kvinnor	1 079 000kr
Personalkostnader inklusive sociala avgifter	600 000 kr
Verksamhetskostnad	459 000 kr
Marknadsföring/tryck	20 000
Sommaraktiviteter (ink. Läger)	194 000 kr
Personalkostnader inklusive sociala avgifter	100 000
Verksamhetskostnad	85 000
Marknadsföring/tryck	9 000
Råd- och stödverksamhet	750 000kr
Personalkostnader inklusive sociala avgifter	700 000 kr
Verksamhetskostnad	30 000 kr
Marknadsföring	20 000 kr
Kompetensförstärkning	840 000kr
Personalkostnader inklusive sociala avgifter	700 000 kr
Verksamhetskostnad	70 000 kr
Marknadsföring/tryck	70 000 kr
Summa kostnader	2 863 000 kr

Samhällsvinst

Verksamhetens omfattning bygger på ett stort antal ideella krafter möts och arbetar tillsammans och En uppskattning av dessa insatser ger en lönebesparing på minst 1 000 000kr/år.

Bilaga 2 - Styrdokument

Styrdokument och mål Uppsala kommun som relaterar till verksamheterna på TRIS och denna överenskommelse

Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer

- Målområde 1- 5, styrning: samordning, skydd och stöd, våldsförebyggande arbete samt insatser till våldsutövare.

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer innehåller fem långsiktiga mål som pekar ut riktningar som ska skapa förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och kontinuitet i arbetet. De målområden som lyfts i programmet utgår från regeringens nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Just våld i hederskontext görs inte till föremål för en särskild målformulering utan konkretiseras i särskild handlingsplan. Hedersvåld diskuteras inte som ett problemområde avgränsat från våld i övrigt, utan som en särskild aspekt som måste beaktas i det övergripande arbetet mot våld i nära relationer. Det övergripande målet är att våld i nära relationer ska upptäckas, synliggöras, förebyggas och åtgärdas.

Handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck

- Målområde 1 - Styrning, organisering, samordning
- Målområde 2 - Kunskap, kompetens och metodutveckling
- Målområde 3 - Skydd, stöd och behandling
- Målområde 4 - Våldsförebyggande arbete

Handlingsplanen pekar tydligt ut insatser inom de olika målområden som redovisas ovan. Vikten av att samordna arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck påtalas, behovet av målgruppens särskilda behov av skydd, stöd och insatser klargörs och bristerna i kunskap om målgruppens särskilda behov synliggörs och bedöms behöva åtgärdas. I relation till detta har en rad åtgärder genomförts för att förbättra målgruppens situation i Uppsala kommun. Däribland en omfattande kartläggning av förekomst av HRV, en förstärkning av överenskommelsen med TRIS, en satsning på kompetenslyft hos berörd personal, samordningsfunktion på kommunal nivå finns och ett hedersresursteam ska inrättas.

Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun

- Målområde 1 - Allas möjlighet att vara kulturellt delaktiga

Barn och unga ska under sin uppväxt möta möjligheter att både utöva och uppleva kultur. De ska kunna utveckla sin kreativitet och själva pröva estetiska uttryck i sin vardag samt utveckla en känsla för estetiska värden. Kulturella uttryck ger barnet ytterligare ett språk och ett sätt att uttrycka sig genom. Barn och unga har rätt att få möjlighet att tillgodogöra sig ett sådant skapande språk.

Det ska finnas förutsättningar för barns och ungas eget skapande, såväl i förskola och skola som under den fria tiden. Barn och unga ska ha möjlighet att till låg avgift delta i organiserad kulturpedagogisk verksamhet. De ska ha möjlighet att satsa på sina förmågor och intressen, självständigt eller tillsammans med andra, och ha möjlighet att ta initiativ till och ansvara för egna projekt.

Barns och ungas tillgång till professionell kultur ska främjas. Kultur ska vara en naturlig del av skoltiden och alla barn och unga ska vara garanterade att kunna ta del av professionella kulturupplevelser (kulturgaranti). Genom kulturpedagogisk verksamhet och kultur på lika villkor i skolan och på fritiden stärks barns och ungas tillgång till kultur.

Barn och ungdomspolitiskt program

Programmet för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik syftar till att tydliggöra inriktningen för kommunens barn- och ungdomspolitik och beskriver prioriterade områden där Uppsala kommun avser stärka sitt arbete riktat till gruppen barn och unga. Programmet ska bidra till att främja goda och jämlika uppväxtvillkor, stärka delaktighet och inflytande för barn och unga, bidra till genomförandet av FN:s Agenda 2030 samt att säkerställa att kommunen efterlever barnkonventionen, som blir lag 2020.

Programmet omfattar hela kommunkoncernen och tar fokus på arbete riktat till barn och unga, 0–20 år, som bor, vistas och verkar i kommunen.

Inriktningen för kommunens arbete inom området sammanfattas i programmet i tre prioriterade målområden. De tre målområden som identifierats är:

1. Uppsalas barn och unga har goda och jämlika uppväxtvillkor.

Mål: Minska skillnader och konsekvenser av skillnader i uppväxt- och levnadsvillkor för alla barn och ungdomar som växer upp i Uppsala kommun

2. Tillvarata barn och ungas kompetens och engagemang.

Mål: Stärka barns och ungas egenmakt och möjligheter till delaktighet i samhällsutvecklingen och inflytande över sina levnadsvillkor i Uppsala kommun.

3. Stärka kommunens kapacitet att fatta barnrättsmedvetna beslut.

Mål: Stärka kommunens kapacitet att fatta barnrättsmedvetna beslut

TRIS policydokument

TRIS är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som arbetar mot hedersrelaterat förtryck och våld. TRIS har som ändamål att verka för ett integrerat och jämställt Sverige fritt från hedersnormer, begränsningar, förtryck och våld där individer, barn såväl som vuxna, utifrån egen kapacitet och förmåga kan välja sitt eget liv och sin egen framtid. Ändamålet uppfylls genom förebyggande och akut verksamhet för målgruppen samt genom att stödja forskning, utveckla metodstöd och arbeta opinionsbildande såväl nationellt som internationellt.

TRIS ansluter sig till idén om universella mänskliga förmågor. TRIS hämtar inspiration från Martha C Nussbaum, filosof och professor i rättsetik vid University of Chicago. Nussbaum har även arbetat med utvecklingsprojekt för kvinnor i Indien.³

---

³ Nussbaum menar att det finns universella värden som ska upprätthållas i alla tider och i alla samhällen. Kärnan i Nussbaums förhållningssätt handlar om universella mänskliga förmågor, snarare än mänskliga rättigheter, som en förutsättning för ett gott mänskligt liv. Hon menar att en förmåga inte är förknippad med någon särskild tradition eller kultur och har inte sitt ursprung i västerländsk filosofi eller politik. En förmåga är något mycket större än en rättighet. Även om föreställningen om vad som utgör ett gott mänskligt liv är knutet till den enskilda individen – dvs. att den är subjektiv – så är inte synen på vilka mänskliga förmågor som krävs för att uppnå ett gott mänskligt liv förknippad med enskilda samhällen, kulturer eller traditioner. Den är inte relativistisk. Grundläggande förmågor kopplat till liv och hälsa är snarare, enligt Nussbaum, universella och spänner över tid och rum.

För att individer ska kunna använda sina förmågor behöver en rad grundförutsättningar vara uppfyllda. Det räcker inte att individen har rätt till något om individen inte får rätt förutsättningar för att använda sina förmågor eller hindras från att göra det. Exempelvis är det inte tillräckligt att vi i Sverige har rätt att själva bestämma om och med vem vi vill gifta oss när det finns unga kvinnor och män som på grund av hedersrelaterade normer och värderingar hindras från att själva välja sin framtida partner. Vi vet också att miljoner flickor och kvinnor världen över tvingas till att leva under förtryckande lagar och traditioner så som barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning – och därmed berövas förutsättningarna för att uppnå grundläggande mänskliga förmågor.

Individer oavsett kön, ålder, funktionsförmåga, sexuell läggning, religion, etnicitet och kulturell tillhörighet är fria att leva ett självvalt liv där de har möjlighet att tillägna sig nya sociala normer samt känna solidaritet och gemenskap med nya grupper och kulturer. Detta förutsätter frihet från alla former av tvång, förtryck och våld. TRIS hållning är följaktligen att alla är fria att fritt förfoga över sin egen sexualitet, att fritt få välja sin partner och fritt ingå äktenskap eller registrerat partnerskap. För att detta ska kunna förverkligas måste individer ges möjlighet att utveckla och använda sina mänskliga förmågor. Det innebär att TRIS aktivt motarbetar förtryckande och förnedrande traditioner som hindrar individers utveckling så som förbud mot utbildning och lönearbete, förbud mot att förfoga över materiella resurser och förbud mot att medverka i sociala aktiviteter. TRIS motsätter sig också normer och värderingar som syftar till att begränsa individens rörelsefrihet, att utesluta individer ur en grupp-gemenskap om man bryter mot en norm, att bli vilseledd/tvingad till ett äktenskap mot den egna viljan samt att kontrollera kvinnors sexualitet genom exempelvis könsstympning.

Bilaga 3 TRIS Verksamhet

TRIS erbjuder en trygg arena fri från hedersnormer och begränsningar där individer, barn som vuxna, får tillgång till verktyg som möjliggör självvalda erfarenheter och en egen plattform i samhället.

TRIS arbetar för att målgruppen ska:

- Få kunskap om sina rättigheter och skyldigheter i samhället
- Ta ägandeskap för sin egen kropp
- Bli en självständig individ
- Bygga förutsättningar för ekonomisk och social trygghet
- Klara av ett eget boende

För att nå våra målsättningar och visioner för målgruppen arbetar TRIS utifrån tre verksamhetsområden, nämligen en *förebyggande*, en *akut* samt en *metod- och utbildningsverksamhet*. Dessa tre verksamhetstyper arbetar nära varandra och utbyter kontinuerligt kunskaper och erfarenheter med varandra, vilket är en stor tillgång för organisationen i sin helhet.

TRIS förebyggande verksamhet

Den förebyggande verksamheten riktar sig till unga kvinnor och män som har ett inskränkt handlingsutrymme. TRIS arbetar med olika förebyggande satsningar för att möjliggöra ett friare handlingsutrymme rent fysiskt, men även i tanken, för dessa individer. Bland annat erbjuder TRIS läxhjälp med träffpunkt, kulturaktiviteter, simskola och idrottsaktiviteter.

TRIS akuta verksamhet

Den akuta verksamheten på TRIS – Madickengården - innefattar skyddade boenden och konsultativt familjehemsverksamhet med nationellt upptagningsområden. Madickengården har mångårig erfarenhet av att arbeta med hedersvåldsutsatta personer med eller utan intellektuell funktionsnedsättning. För varje placering har TRIS en regelbunden kontakt med handläggare inom socialtjänsten.

TRIS skyddade boenden och konsultativa familjehemsverksamhet tar emot vuxna, kvinnor som män, barn, par, HBTQ-personer samt personer med intellektuell funktionsnedsättning som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

TRIS metod- och utbildningsverksamhet

Metod- och utbildningsverksamheten grundar sig i forskning och praktisk erfarenhet från TRIS förebyggande och akuta verksamhet. TRIS erbjuder myndigheter, organisationer och andra aktörer utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck utifrån olika inriktningar, varav en handlar om den specifika typen av utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck som finns bland personer med intellektuell funktionsnedsättning. TRIS utvecklar även metoder för att arbeta förebyggande med målgruppen och har bland annat publicerat ett gruppmaterial som syftar till att förebygga utsatthet för hedersvåld och förtryck bland unga med intellektuell funktionsnedsättning.

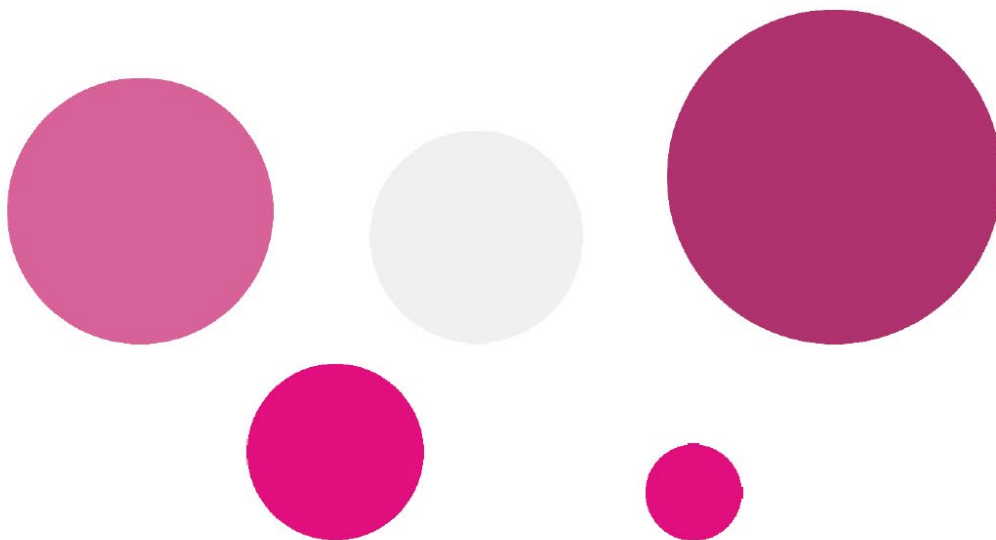
Bilaga 4 Årshjulet

Klicka på bilden nedan för att komma till Årshjulet som PDF.

Årshjulet

ÅRSHJULET FÖR DIG SOM MÖTER BARN OCH UNGA SOM LEVER I EN
HEDERSKONTEXT

TR!S
TJEJERS RÄTT
I SAMHÄLLET

